

Nærings- og fiskeridepartementet
postmottak@nfd.dep.no
Energidepartementet
postmottak@ed.no
Klima- og miljødepartementet
postmottak@kld.no

Dato: Oslo, 28.08.2026

Innspill til regjeringens høring om EUs konkurranseevnefond (Vindu 1 – *Clean Transition and Industrial Decarbonisation*)

Innspill Konkurranseevnefond – Vindu 1 - Prosess21 - (sak 26/4305 NFD) (sak 26/1767 ED) (sak 26/2507 KLD)

Innledning

Prosess21 ønsker å understreke betydningen av at Norge deltar aktivt i de delene av EUs konkurranseevnefond som retter seg mot industriell omstilling, utslippsreduksjoner og oppskalering av ny teknologi. Prosess21 har beskrevet norsk prosessindustri i lys av EUs konkurranseevnefond [i tidligere rapporter](#).

EU-kommisjonen beskriver Vindu 1 som et virkemiddel for å styrke Europas konkurransekraft gjennom industriell avkarbonisering og utvikling av fremtidens industrielle verdikjeder. Fondet skal bidra til en sammenhengende investeringskjede fra forskning og innovasjon til oppskalering, industriell utrulling og produksjon. Kommisjonen beskriver dette som en «*seamless investment journey from research to global production*». Videre fremheves behovet for å oppskalere innovasjon, styrke forsyningskjeder og akselerere utviklingen av strategiske teknologier.

Prosess21 mener at dette representerer et viktig skifte i europeisk politikk. Europa har allerede sterke forsknings- og innovasjonsmiljøer. Utfordringen ligger i økende grad i evnen til å bringe teknologi videre til pilotering, demonstrasjon, kommersialisering og industriell gjennomføring. Nettopp disse delene av innovasjonskjeden står sentralt i Vindu 1.

1. Hva kan norsk deltakelse, eller manglende deltakelse, bety for næringsliv, industri og forskningsmiljøer?

Norsk prosessindustri er tett integrert i europeiske markeder og verdikjeder. Samtidig utvikler EU i økende grad virkemidler som kobler konkurransekraft, klimaomstilling, forsyningsikkerhet og industriutvikling. Vindu 1 er et eksempel på denne utviklingen og skal bidra til industriell avkarbonisering samtidig som Europas industrielle kapasitet styrkes.

For Norge innebærer dette at viktige deler av rammebetingelsene for fremtidig industriutvikling i økende grad utformes på europeisk nivå. Erfaringene fra blant annet [ferrolegeringssaken](#) illustrerer at norske interesser ikke alltid ivaretas på samme måte som interessene til medlemslandene når nye virkemidler og markedsmekanismer utvikles.

Deltakelse i Vindu 1 handler derfor ikke bare om tilgang til finansiering. Det handler også om Norges plass i utviklingen av fremtidens industrielle verdikjeder, teknologiplatformer og investeringsprogrammer.

Dersom Norge velger å stå utenfor, vil utviklingen av disse verdikjedene i stor grad fortsette uten norsk medvirkning. Dette kan over tid svekke norske bedrifters muligheter til å delta i de industrielle satsingene som følger av EUs industrielle omstilling.

2. I hvilken grad vil norske aktører kunne ha nytte av fondet?

Vindu 1 vil etter Prosess21s vurdering være særlig relevant for:

- prosessindustrien
- mineral- og råvarenæringen
- batteri- og materialindustrien

- CCS-relaterte virksomheter
- leverandørindustri til energi- og climateknologi
- teknologiselskaper som arbeider med industriell oppskalering

Kommisjonen legger til grunn at fondet skal støtte hele kjeden fra innovasjon til industriell utrulling og produksjon. Fondet skal samtidig mobilisere privat kapital og styrke industrielle investeringer.

Dette er særlig relevant for norsk prosessindustri. Sektoren investerer årlig om lag én milliard kroner i innkjøpte FoU-tjenester og om lag tre milliarder kroner i egen forskning, utvikling og innovasjon.¹ Tilgang til de samme virkemidlene som europeiske konkurrenter innen demonstrasjon, oppskalering og industriell realisering vil kunne bidra til å utløse ytterligere privat innsats og større industrielle investeringer.

Fondets verdi ligger derfor ikke bare i de midlene som kan tildeles norske prosjekter. Like viktig er muligheten til å mobilisere private investeringer, etablere nye industrielle samarbeid og koble norske prosjekter til større europeiske satsinger. Dette er i tråd med Kommisjonens egen begrunnelse for fondet.

3. Hvilke merverdier gir fondet sammenlignet med nasjonale programmer?

Forskningsrådet, Innovasjon Norge og Enova spiller sentrale roller i det norske innovasjonssystemet. Samtidig er deres mandater og virkemidler i hovedsak nasjonale.

Vindu 1 har en annen funksjon. Kommisjonen har etablert dette satsingsområdet for å koble forskning, kapital, industriutvikling og markedsintroduksjon på europeisk nivå. Fondet skal bidra til å styrke forsyningskjeder, akselerere strategiske teknologier og gjennomføre industriell avkarbonisering.

For Norge er dette særlig viktig innen kritiske og strategiske råmaterialer. [Prosess21s kartlegging](#) viser at norsk prosessindustri allerede leverer materialer og innsatsfaktorer som er viktige for europeisk industri og flere av de verdikjedene EU nå prioriterer. Samtidig vil fremtidig verdiskaping i økende grad avhenge av evnen til å videreutvikle disse verdikjedene i samspill med europeiske aktører.

Mange av de samme verdikjedene er knyttet til industrielle punktutslipp hvor betydelige utslippsreduksjoner forutsetter ny teknologi, demonstrasjon og oppskalering i industriell skala. Vindu 1 kan derfor bidra til å koble industriutvikling, konkurransekraft og klimamål på en måte som er vanskelig å oppnå gjennom nasjonale virkemidler alene.

Avsluttende merknad

Det er naturlig at regjeringen vurderer de budsjettmessige konsekvensene av norsk deltakelse i konkurranseevnefondet. Samtidig bør vurderingen også omfatte hvilke investeringer, industrielle samarbeidsmuligheter og privat FoU- og innovasjonsinnsats som kan utløses gjennom deltakelse.

Prosess21 mener at Norge bør unngå en situasjon der vi viderefører en sterk satsing på forskning, samtidig som vi velger å stå utenfor Europas sentrale satsing på industriell oppskalering, utslippsreduksjoner og gjennomføring av forsknings- og innovasjonsresultater.

Vindu 1 handler i sin kjerne om å bringe teknologi fra forskning og innovasjon til industriell utrulling og produksjon. Dette er nettopp den delen av innovasjonskjeden hvor norsk prosessindustri står overfor sine største investerings- og omstillingsutfordringer. For Prosess21 fremstår derfor norsk deltakelse som en strategisk investering i fremtidig industriell verdiskaping, konkurransekraft og utslippsreduksjoner, både i Norge og i Europa.

Med vennlig hilsen

Lars Petter Maltby
Direktør for Prosess21

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskreven signatur.

¹ [ringvirkninger-av-kraftforedlende-industri---september-2024-publ.pdf](#)